

Avukatlık Vekalet Ücretinin İadesi nedeniyle beyan edilen KDV ve Gelir Vergisinin düzeltmelerini nasıl yapacağınız hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.35.16.01-176200-406
Tarih	23.08.2011

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İZMİR VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Gelir Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : .4.35.16.01-176200-406 23/08/2011

Konu : Avukatlık Vekalet Ücretinin İadesi

İlgide kayıtlı özelge talep formunda; vekili bulunduğunuz ... lehine ... Belediye Başkanlığı'na açmış olduğunuz kamulaştırma davasını yerel mahkeme kararı ile kazanarak ... tarih ... nolu Serbest Meslek Makbuzuyla vekalet ücretlerini tahsil ettiğiniz makbuzları serbest meslek defterinize kaydederek dönem KDV, Geçici Vergi ve Gelir Vergisi beyannamelerinize dahil ettiğiniz, ancak Yargıtay Kararı ile yerel mahkemenin verdiği karar aleyhinize bozulduğundan tahsil ettiğiniz vekalet ücretleriyle, müvekkilinize tahsilatın tamamını iade etmeniz nedeniyle beyan ettiğiniz KDV ve Gelir Vergisinin düzeltmelerini nasıl yapacağınız konusunda tereddüte düştüğünüz belirtilerek Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 67 nci maddesinde, serbest meslek kazancı bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan fark

olduğu hükmü yer almıştır.

Aynı Kanunun 68 inci maddesinin 10 numaralı bendinde; Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun, ilam ve mukavelenameye göre ödenen tazminatların serbest meslek kazancının tespitinde gider olarak hasılatından indirilebileceği hükmü bulunmaktadır.

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 164 ve 166 ncı maddeleri avukatlık ücretini tanımlamakta ve kaynakları itibariyle, sözleşmeye bağlı olarak iş sahibinden sağlanan vekalet ücreti ile dava sonunda kararla tarifeyle dayanılarak karşı tarafa yüklenilecek vekalet ücreti olmak üzere iki ayrı vekalet ücretinden söz edilmektedir.

Bahsedilen Kanunun 4667 sayılı kanunla değişik 164 üncü maddesinin son fıkrasında; "... Dava sonunda, kararla tarifeyle dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez.", 168/3 üncü maddesinde, "Avukatlık (ücretinin takdirinde, hukuki yardımın tamamlandığı veya dava sonunda hüküm verildiği tarihte yürürlükte olan tarife esas alınır.", 169 uncu maddesinde de, "Yargı mercilerince karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücreti, avukatlık ücret tarifesinde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamaz." denilmiş olup, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda ise; yargılama giderlerinden sayılan vekalet ücretinin haksız çıkan taraftan alınarak haklı çıkan tarafa verileceği hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 236 ncı maddesinde; "Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir." hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1/1 inci maddesi uyarınca, serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler katma değer vergisine tabi bulunmaktadır.

Anılan Kanunun 10 uncu maddesinde, hizmet ifası hallerinde vergiyi doğuran olayın hizmetin yapılması, hizmetin yapılmasından önce fatura veya benzeri belgeler verilmesi hallerinde, belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere, belgelerin düzenlenmesi anında meydana geleceği hükme bağlanmıştır.

Yine aynı Kanunun 20 nci maddesinde ise; teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu ve bedel deyiminin de, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade ettiği belirtilmektedir.

Buna göre, katma değer vergisi uygulamasında, yapılan hizmetin bedelinin alıcılardan tahsil edilip edilmemesi bu bedel üzerinden hesaplanacak katma değer vergisinin beyan edilmesine engel teşkil etmemektedir. Bedel tahsil edilmemiş olsa dahi hizmetin yapıldığı anda ve/veya hizmet yapılmadan önce

fatura, serbest meslek makbuzu veya benzeri belge düzenlendiği anda katma değer vergisi doğmaktadır.

Söz konusu Kanunun 35 inci maddesinde; "Malların iade edilmesi, işlemin gerçekleşmemesi, işlemten vazgeçilmesi veya sair sebeplerle matrahta değişiklik vukubulduğu hallerde, vergiye tabi işlemleri yapmış olan mükellef bunlar için borçlandığı vergiyi; bu işlemlere muhatap olan mükellef ise indirme hakkı bulunan vergiyi değişikliğin mahiyetine uygun şekilde ve değişikliğin vukubulduğu dönem içinde düzeltir. Şu kadar ki, iade olunan malların fiilen işletmeye girmiş olması ve bu girişin defter kayıtları ile beyannamede gösterilmesi şarttır." denilmektedir.

Konuya ilişkin olarak yayımlanan 15 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin (J) bölümünde; "Mahkemelerce hükmolunan avukatlık ücretlerinin davayı kazananlara ödenmesi katma değer vergisinin konusuna girmemektedir. Ancak bu paralardan sözleşmeleri gereği ücret karşılığı çalışanlar dışında kalan avukatlara intikal eden kısım serbest meslek kazancı kapsamında vergiye tabi olacaktır. Avukatlar aldıkları bu para için davayı kazanana serbest meslek makbuzu düzenleyecekler, makbuzla alınan tutar üzerinden katma değer vergisini hesaplayıp ayrıca göstereceklerdir.",

54 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin (B/1.) bölümünde de; "... Tüketiciler tarafından malların iade edilip bedellerinin geri verilmesinin istendiği durumlarda, satıcı tarafından ödenen bedellerin katma değer vergisi dahil tutarları tüketiciye iade edilecektir. Satıcılar işlemlerinin düzeltilmesi için iade edilen mal nedeniyle gider makbuzu düzenleyecekler ve tüketiciden iade edilen mala ait fatura ve benzeri belgeyi bu makbuz ekinde geri alacaklardır. Gider makbuzunda iade edilen malın katma değer vergisi satış bedelinden ayrı gösterilecek ve bu miktar indirim konusu yapılmak suretiyle işlem düzeltilecektir.", ifadelerine yer verilmiştir.

Buna göre, dava sonucunda mahkemelerce hükmolunan vekalet ücretinin tarafınıza ödenmesi esnasında serbest meslek makbuzu düzenlenmesi; makbuzla alınan tutar üzerinden katma değer vergisinin hesaplanıp ayrıca gösterilmesi gerekmektedir.

Ancak sözkonusu mahkeme kararının temyiz edilmesi neticesinde anılan kararın bozulmasına hükmedilmesi durumunda, tarafınıza ödenen vekalet ücreti de ortadan kalkmış olacağından, katma değer vergisinin konusuna girecek bir hizmet kalmayacaktır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre; avukatlık hizmetine ilişkin ilgili dönemde serbest meslek makbuzunun düzenlenmesi ve bu hizmete ilişkin katma değer vergisinin de serbest meslek makbuzunda gösterilerek ilgili dönemde beyan edilmesi gerektiğinden, sözü edilen hizmete ilişkin bedelin hizmeti alandan tahsil edilip edilmemesi durumu değiştirmemektedir.

Bu nedenle, tahsil ettiğiniz vekalet ücretinin ilgili kuruma iade edildiğinin geçerli belgelerle ispat edilmesi halinde, daha önce gelir yazıldığı anlaşılan vekalet ücretinin serbest meslek kazancının tespitinde gider yazılmak suretiyle hasılatından indirim konusu yapılması mümkündür.

Vergi Usul Kanununun 227 nci maddesinde, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait kayıtların tevsikinin mecburi olduğu hükme bağlanmış; aynı kanunun 229-242 nci maddelerinde de bu kanuna göre düzenlenmesi ve alınması gereken vesikalara ait hükümlere yer verilmiştir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Vergi Usul Kanununda vergi mükelleflerinin düzenleyeceği belgeler ile kayıtların tevsikine ait hükümler yer almaktadır. Bu mükelleflerin gelir, kurumlar ya da katma değer vergilerinin herhangi birinden mükellefiyetinin bulunması halinde Vergi Usul Kanunu uyarınca belge düzenleme mecburiyeti bulunmaktadır.

Ancak, gelir, kurumlar ya da katma değer vergileri yönünden mükellef olmayanlar Vergi Usul Kanunu hükümlerine tabi olmayacaklarından, bu Kanuna göre belge düzenleme zorunlulukları bulunmamaktadır.

Öte yandan,sözü edilen kurumların 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında sayılan kurumlardan biri olması ve gelir, kurumlar ya da katma değer vergileri yönünden vergi mükellefiyetinin olmaması durumunda Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümlerine göre düzenlenecek belgeyle kayıtların tevsik edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Buna göre, mahkeme kararı uyarınca tarafınıza ödenen vekalet ücretinin yine mahkeme kararına istinaden ... Belediye Başkanlığına iade edilmesinde, adı geçen Belediyenin 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında sayılan kurumlardan biri olması nedeniyle bu belediye tarafından Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümlerine göre düzenlenecek belgenin tevsik edici belge olarak kabul edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.